

СТА Н О В И Щ Е

относно дисертационен труд за придобиване
на образователната и научна степен „доктор”

Тема: Текстцентризм в лингво-литературното образование на студенти педагози

Автор: Десислава Илчева Сидерова

Научна област: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика

Научен ръководител: проф. дн Таня Иванова Борисова

Член на научното жури: доц. д-р Стефка Динчийска

Представяне на докторанта, процедурата и дисертацията

Десислава Сидерова е докторант на самостоятелна форма на обучение към катедра „Педагогически и социални науки“. Като докторант Сидерова е изпълнила всички ангажименти от индивидуалния си план. Дисертационният труд е обсъден на заседание на катедрата и насочен за откриване на процедура за защита. Представени са необходимите административни документи, включително дисертация, автореферат, публикации.

Със заповед на Ректора (№ 294/01.02.2024 г.) е определен съставът на научното жури и даден старт за официална защита на труда.

Всички условия и изисквания за придобиване на научната степен „доктор” по чл. 6 на ЗРАСРБ, ППЗРАСБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени в ТрУ са спазени.

Като академичен формат дисертационният труд е коректно изграден, обединява и представя всички аспекти на изследването: теоретични, експериментални, практико-приложни, представени със съответна аналитична интерпретация.

Съдържанието на дисертационния труд е структурирано в увод, три глави, заключение, литература и приложения, обем от 156 стандартни страници; обхваща литература от 125 източника (115 на кирилица, 10 на латиница) и 5 нормативни източника.

Композицията, обемът, стилно-езиковото и техническото оформление на дисертационния труд отговарят напълно на академичните изисквания и покриват характеристиките на качествен научно-изследователски продукт.

Съдържателни конструкти на дисертационния труд

Актуалност на работния проблем

Дисертационният труд на докторант Десислава Сидерова е изследван на значим академичен проблем в контекста на компетентностно ориентираното образование, който има специфичен характер и с подчертан цели, процесуален и резултативен интегритет.

Безспорната актуалност на работния проблем и тематичната опция са интелигентно защитени с доказателства, ранжирани в логическа градация:

първо, необходимостта от „развитие на комуникативната компетентност на децата и учениците“ (цит. по автора);

второ, ключовата позиция на текстоцентричното обучение като мост към комуникативната компетентност;

трето, необходимостта от разработване на нова инструментална рамка на лингво-литературното дидактическо познание, която да осигури овладяването на комуникативни стратегии, осигуряващи ефективна социализация на личността;

четвърто, фактът, че до този момент все още не е апробиран емпиричен конструкт/модел на обучение, осигуряващ баланса между дидактическите ценности по оста: текстово образование – текстова компетентност.

Посочените аргументи показват, че дисертацията на Десислава Сидерова е насочена към проблем, който е не само актуален, комплексен и труден, той е с висок научно-практически ранг, защото търсенето и откриването на оптимални решения ще носи изключителна полезност за лингвистичната и педагогическата култура на бъдещите начални учители.

В този контекст мотивацията на докторанта за ориентация към темата е повече от убедителна, разгърната във въведението на разработката.

Познаване състоянието на проблема

Дисертационният труд е разположен в неработено изследователско поле, въпреки засиленият изследователски интерес, коректно подчертан от авторката в теоретичния и в емпиричния анализ.

В първа глава са предложени и компетентно защитени всички параметри на работния проблем: теоретични, терминологични и концептуални. Изследваните феномени и работните термини са обосновани, точно дефинирани и в корелация помежду си, формиращи замисъла и локацията на експерименталната процедура.

Прави силно впечатление задълбоченото познаване и интерпретацията на литературния материал от Десислава Сидерова. Впечатляваща е нейната изключителна прецизност в уточняването на ключовите понятия и връзката между тях. Теоретичната информация е творчески селектирана като пресечна точка веднъж в позиция на фундамент на експерименталния модел със съответните параметри на изследователската процедура и втори път, предложена в нов дискурс (текстоцентричен и дидактически) в лингво-литературното образование на студенти педагози.

Докторантът коректно цитира и интерпретира използваните литературни източници и документи, което е доказателство за целенасочено и компетентно проучване на публикуваните научни трудове и изследвания.

Цялостното впечатление, което теоретичният масив създава, е, че докторантът притежава богата ерудиция относно състоянието и тенденциите в развитието на работния проблем.

Концепция и дизайн на изследването

Във втора глава вниманието на докторанта е съсредоточено върху методологията и методиката на изследването, която е адекватна на характеристиката на проблема и аргументирано обоснована. Изградена е гъвкава диагностична процедура с мобилни функции и авторски ресурси.

Изследователският панел (обект, предмет, цел, задачи, хипотеза, подходи, методи, критерии и показатели) е оформен с прецизни формулировки, логически обвързани помежду си и в пълна субординация с темата.

С точен поглед към проблема Сидерова е успяла да обвърже хипотезата с теза, притежаваща трикомпонентна смислова значимост: текстова дидактическа компетентност, професионална педагогическа компетентност, комуникативна компетентност.

Поставеният акцент върху целеполагането изпълнява двойна функция: осигурява банка с емпирични данни, а на обучаемите знания и умения за моделиране на образователния процес.

В изследователския контингент са включени студенти – бъдещи начални учители, имащи пряко отношение към работния проблем, което осигурява репрезентативност и достоверност на постигнатите резултати, изводи и препоръки.

Резултати от изследването и приноси на дисертационния труд

От научно-изследователска и прагматична гледна точка особено ценна е информацията в трета глава, която представя експерименталния продукт – текстоцентричен дидактически модел с акроним ТЕКСТ в три варианта, предложени в дескриптивен и визуализиран формат, модел, който върви против ограниченията.

Констатациите от изследването са обективни и представени в логическо съответствие с формулираните цел, задачи, хипотеза. Анализът е коректен, подробен и цялостен, което доказва професионално реализираната изследователска мисия.

Анализът на емпиричните резултати е проникателен, направен критично (със собствен почерк) по посока на заложените критерии и със съответната семиотична и технологична аргументация.

Изследването доказва, че текстоцентричният подход като единство на комплексност, синтезност и холистичност крие сериозни резерви за преобразувания в образованието.

С удоволствие държа да подчертая, че в стилно-езиково отношение разработката е безупречна. Изказът е професионално прецизен. Постигнат е баланс между теоретично и емпирично, между рационално и емоционално.

Относно приносите на дисертационния труд смятам, че те са обективно изведени от автора, поради което са напълно приемливи.

Автореферат и публикации по дисертационния труд

Авторефератът е логично отражение на структурата и съдържанието на дисертационния труд и в обобщен вариант представя неговите ясно открити цели, процесуални и съдържателни конструкти.

По темата на дисертацията са депозираны две публикации (едната е глава от монография), в които се коментират и популяризират различни ракурси на работната проблематика.

Препоръки и въпроси:

Значимостта и многопластовата характеристика на разработения проблем налагат дисертационният труд да достигне до академичната общност и педагогическата практика чрез различен издателски формат (книга, учебно помагало, ръководство), което горещо препоръчвам.

Въпрос: Какви стъпки могат да се предприемат за популяризиране на експериментираната технология и резултатите от нея в педагогическата практика за повишаване квалификацията на учителите, защото те също са потенциален адресат?

Заключение

Основанията ми да предложа на уважаемите членове на научното жури на докторант Десислава Илчева Сидерова да бъде присъдена **ОНС „доктор“** в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.2. Педагогика; научна специалност „Теория на възпитанието и дидактика“ са следните:

първо, дисертационният труд на тема: „Текстоцентризъм в лингво-литературното образование на студенти педагози” притежава характеристиките на научно-приложно изследване и в парадигматично и семантично отношение отговаря на изискванията за присъждане на ОНС „доктор“ (покрити са наукометричните критерии за придобиване на научни степени);

второ, налице е високо ниво на професионална компетентност, детайлно познаване на работния проблем и лична ангажираност към изследваната проблематика, коректна изследователска култура, способност за формулиране и доказване на научни тези и хипотези, поле за дискусии и вариативни решения;

трето, анализът на дисертационния труд, публикациите по темата и научно-експерименталната дейност показват широтата на нейните интереси, мотивацията и компетентната убеденост за значимостта, актуалността и перспективността на работната проблематика, откриване на нови изследователски полета.

12.02.2024 г.

Становището е изготвено от

Стара Загора

/доц. д-р Стефка Динчийска/

POSITION

regarding dissertation work for acquisition
of the educational and scientific degree "**doctor**"

Subject: Textocentrism in the linguistic-literary education of student teachers

Author: Desislava Ilcheva Siderova

Scientific field: 1. Pedagogical sciences

Professional direction: 1.2. Pedagogy

Scientific specialty: Theory of education and didactics

Supervisor: Prof. Tania Ivanova Borisova, DSc

Member of the Scientific Jury: Assoc. Prof. Stefka Dinchiyska, PhD

Presentation of the PhD student, the procedure and the dissertation

Desislava Siderova is PhD student of an independent form of study at the Department of Pedagogical and Social Sciences. As a PhD student Siderova has fulfilled all commitments from its individual plan. The dissertation was discussed at a meeting of the department and directed to open a defense procedure. Required administrative documents, including dissertation, abstract, publications, are submitted.

By order of the Rector (No. 294/01.02.2024), the composition of the scientific jury was determined and a start was given for official labor protection.

All conditions and requirements for acquiring the scientific degree "doctor" under Art. 6 of Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations on the terms and conditions for acquiring scientific degrees at the University of Applied Sciences have been complied with.

As an academic format, the dissertation work is correctly constructed, unites and presents all aspects of the research: theoretical, experimental, practical-applied, presented with a corresponding analytical interpretation.

The content of the dissertation is structured in an introduction, three chapters, a conclusion, literature and appendices, a volume of 156 standard pages; covers literature from 125 sources (115 in Cyrillic, 10 in Latin) and 5 normative sources.

The composition, volume, stylistic-linguistic and technical layout of the dissertation fully meet the academic requirements and cover the characteristics of a quality research product.

Content constructs of the dissertation work

Timeliness of the work problem

The dissertation of a doctoral student Desislava Siderova is a study of a significant academic problem in the context of competency-based education that has specific character and with marked objective, procedural and result integrity. The undisputed relevance of the work

problem and the thematic option are intelligently defended with evidence ranked in a logical gradation:

first, the need to "develop the communicative competence of children and students" (cited by the author);

second, the key position of text-centric learning as a bridge to communicative competence;

third, the need to develop a new instrumental framework of linguistic-literary didactic knowledge, which would ensure the mastery of communicative strategies ensuring effective socialization of the personality;

fourth, the fact that, until now, an empirical construct/learning model has not yet been tested, ensuring the balance between didactic values along the axis: text education - text competence.

The arguments given show that the dissertation of Desislava Siderova is aimed at a problem that is not only topical, complex and difficult, it is of a high scientific-practical rank, because the search and discovery of optimal solutions will be extremely useful for the linguistic and pedagogical culture of future primary teachers.

In this context, the PhD student's motivation for orientation to the topic is more than convincing, deployed in the introduction of the development.

Knowing the state of the problem

The dissertation is located in an undeveloped research field, despite the increased research interest, correctly emphasized by the author in the theoretical and empirical analysis.

In the first chapter, all parameters of the work problem are proposed and competently defended: theoretical, terminological and conceptual. The investigated phenomena and working terms are justified, precisely defined and in correlation with each other, forming the design and the location of the experimental procedure.

The in-depth knowledge and interpretation of the literary material by Desislava Siderova. Her extraordinary precision in specifying the key concepts and the relationship between them is impressive. The theoretical information is creatively selected as an intersection point, once in the position of the foundation of the experimental model with the relevant parameters of the research procedure, and the second time, proposed in a new discourse (text-centric and didactic) in the linguistic-literary education of student teachers.

The doctoral student correctly cites and interprets the used literary sources and documents, which is evidence of a purposeful and competent study of the published scientific works and studies.

The overall impression that the theoretical array creates is that the doctoral student possesses a wealth of erudition regarding the state and trends in the development of the work problem.

Concept and study design

In the second chapter, the doctoral student's attention is focused on the research methodology and methodology, which is adequate to the characteristics of the problem and well-founded. A flexible diagnostic procedure is built with mobile features and authoring resources.

The research panel (object, subject, goal, tasks, hypothesis, approaches, methods, criteria and indicators) is formed with precise formulations, logically linked to each other and in complete subordination to the topic.

With an accurate view of the problem Siderova has managed to link the hypothesis with a thesis possessing a three-component semantic significance: textual didactic competence, professional pedagogical competence, communicative competence.

The emphasis placed on goal setting serves a dual function: it provides a bank of empirical data, and the learners knowledge and skills for modeling the educational process.

The research contingent includes students – future primary teachers, directly related to the work problem, which ensures representativeness and credibility of the achieved results, conclusions and recommendations.

Research findings and contributions of the dissertation

From a scientific-research and pragmatic point of view, the information in the third chapter is particularly valuable, which presents the experimental product – a text-centric didactic model with the acronym TEXT in three variants, proposed in a descriptive and visualized format, a model that goes against the limitations.

The findings of the research are objective and presented in logical accordance with the formulated goals, tasks, hypothesis. The analysis is correct, detailed and comprehensive, which proves the professionally implemented research mission.

The analysis of the empirical results is insightful, made critically (with own handwriting) in the direction of the established criteria and with the corresponding semiotic and technological argumentation.

The research proves that the text-centric approach as a unity of complexity, synthesis and holisticity hides serious reserves for transformations in education.

I am pleased to emphasize that in terms of style and language, the development is impeccable. The speech is professionally precise. A balance has been achieved between the theoretical and the empirical, between the rational and the emotional.

Regarding the contributions of the dissertation work, I believe that they are objectively derived by the author, which is why they are completely acceptable.

Abstract and publications on the dissertation work

The abstract is a logical reflection of the structure and content of the dissertation work and, in a summarized version, presents its clearly distinguished objective, procedural and substantive constructs.

Two publications have been submitted on the subject of the dissertation (one is a chapter of a monograph), in which various perspectives of the work issues are commented on and promoted.

Recommendations and questions:

The significance and multi-layered characteristics of the developed problem require the dissertation work to reach the academic community and pedagogical practice through a different publishing format (book, study aid, manual), which I highly recommend.

Question: What steps can be taken to popularize the experimented technology and its results in pedagogical practice to improve the qualifications of teachers, because they are also a potential target?

Conclusion

My grounds to offer to the esteemed members of the Scientific Jury of **PhD student** Desislava Ilcheva Siderova to be awarded *educational and scientific degree "doctor"* in the field of higher education: 1. Pedagogical sciences, professional direction: 1.2. Pedagogy; Scientific specialty "Theory of education and didactics" are the following:

first, dissertation on: "Textocentrism in the linguistic-literary education of student teachers" has the characteristics of scientific and applied research and, in a paradigmatic and semantic sense, meets the requirements for awarding the educational and scientific degree "doctor" (covered are the scientometric criteria for acquiring scientific degrees);

second, there is a high level of professional competence, detailed knowledge of the work problem and personal commitment to the investigated issues, a correct research culture, the ability to formulate and prove scientific theses and hypotheses, a field for discussions and variable solutions;

third, the finding of the dissertation work, the publications on the subject and the scientific-experimental activity show the breadth of her interests, the motivation and the competent conviction about the significance, relevance and perspective of the work issues, the discovery of new research fields.

12/02/2024
Stara Zagora

The opinion was prepared by

/Assoc. Prof. Stefka Dinchiyska, PhD/